Prevence je Most k naději

Program školské všeobecné primární prevence

Charakteristika programu „Prevence je Most k naději“

Jedná se o program specifické školské všeobecné primární prevence rizikového chování realizovaný ve školním prostředí určený pro žáky základních škol. Program je realizován pouze prezenční formou. Program je zaměřen na systematickou podporu zdravého životního stylu a na rozvoj pozitivních sociálních dovedností.

Posláním programu je pozitivně formovat postoje žáků tak, aby dokázali čelit rizikovým situacím a vyvarovali se užívání návykových látek – ať už legálních, či nelegálních, rizikovému a závislostnímu chování. Program se zaměřuje na rozvoj schopností zvládat sociální prostředí, efektivně komunikovat a odolávat negativním vlivům, včetně manipulace a dalších forem nevhodného chování. Program podporuje a nabízí smysluplné alternativy využití volného času jako prevence nežádoucího chování.

Zároveň podporuje pedagogy v jejich roli – posiluje jejich schopnost předcházet problémům u žáků a včas na ně reagovat.

Hlavním cílem programu je předcházet vzniku rizikového chování u žáků, zejména zabránit jejich prvnímu kontaktu s návykovými látkami, případně jej oddálit do pozdějšího věku. Program současně usiluje o motivaci žáků k upuštění od takového chování, o snížení výskytu těchto projevů, případně o jejich včasné zastavení, a o minimalizaci jejich negativních dopadů v oblasti zdraví, sociálních vztahů a psychického vývoje.

Program dále podporuje osvojování a rozvoj znalostí, dovedností a hodnot, které vedou ke zdravému životnímu stylu a přispívají k dlouhodobé psychické i sociální pohodě žáků.

V intrapsychické rovině je důraz kladen na porozumění vlastním emocím, zvládání stresu a zátěžových situací a rozvoj zdravého sebepojetí a sebeuvědomění. V sociální oblasti se jedná především o posilování komunikačních dovedností, schopnosti činit informovaná a odpovědná rozhodnutí, budovat a udržovat pozitivní mezilidské vztahy, posilovat odolnost vůči tlaku vrstevníků či zvládat tlak okolí.

Program primární prevence „Prevence je Most k naději“ je realizován na regionální úrovni a je určen základním školám, které o něj aktivně projeví zájem. Slouží jako podpora při naplňování jejich preventivního programu školy. Je flexibilně přizpůsobován specifickým

Program školské všeobecné primární prevence

potřebám jednotlivých škol, a tím efektivně doplňuje preventivní činnost školy v oblasti specifické školské všeobecné primární prevence rizikového chování.

Aktivity jsou připravované s ohledem na věkové a vývojové potřeby žáků a směřují k dlouhodobému pozitivnímu ovlivnění jejich postojů a chování tak, aby si je žáci osvojili a byli schopni je uplatňovat i v dalších etapách svého života.

Program je koncipován jako dlouhodobá, interaktivní a komplexní forma preventivní práce na úrovni školy. Preferovanou formou spolupráce je dlouhodobé zapojení školy v rozsahu několika po sobě jdoucích školních let, které umožňuje systematickou preventivní práci a navazování jednotlivých aktivit. V případě víceleté spolupráce se školou jsou témata a metody práce voleny tak, aby navazovaly na předchozí preventivní aktivity a odpovídaly aktuálním potřebám třídních kolektivů.

Program využívá principů skupinové dynamiky a pracuje se třídním kolektivem jako se sociální skupinou. Účastníci jsou do programu aktivně zapojováni a vedeni k vlastnímu uvědomění a sebereflexi.

Program školské všeobecné primární prevence rizikového chování je na základních školách realizován od 1. do 9. ročníku. Spolupráce se školou je sjednávána vždy na jeden školní rok. Konkrétní rozsah programu je stanovován individuálně ve spolupráci se školou s ohledem na potřeby školy, věk žáků, dostupnou časovou dotaci a finanční možnosti.

V každé třídě by měly proběhnout během školního roku minimálně dva tematicky zaměřené a na sebe navazující tříhodinové bloky. Tyto bloky jsou vedeny lektorem nebo lektorskou dvojicí.

Program probíhá vždy s celým třídním kolektivem, což umožňuje individuálnější přístup a efektivní využití skupinové dynamiky. Program je koncipován flexibilně, s ohledem na aktuální potřeby a specifika dané skupiny.

Realizační tým se při své práci důsledně řídí Etickými kodexy, které zavazují k bezvýhradnému respektování důstojnosti a rovnosti všech osob bez ohledu na jejich etnický původ, jazyk, věk, zdravotní stav, sexuální orientaci, ekonomickou situaci či náboženské a politické přesvědčení.

Prevence je Most k naději

Program školské všeobecné primární prevence

Program Prevence je Most k naději:

- **Vyžaduje odbornou připravenost realizačního týmu** – klade důraz na teoretické znalosti i praktické dovednosti lektorů, kteří program vedou.
- **Je nastaven jako dlouhodobá, systematická práce s žáky.**
- **Je jasně definovaný a strukturovaný** – má přehlednou metodiku, cíle, tematické okruhy i způsob realizace, což zajišťuje konzistenci a kvalitu průběhu programu.
- **Je komplexní** – využívá různé strategie, které cíleně působí na danou věkovou skupinu a reflektují různorodé oblasti vývoje dítěte.
- **Má včasný začátek** – prevence je zahajována včas, s ohledem na vývojové potřeby žáků, což zvyšuje její účinnost a dlouhodobý dopad.
- **Pracuje s žáky v malých skupinách** – v rámci jedné školní třídy.
- **Vyžaduje přítomnost pedagoga (třídního učitele)** – přítomnost učitele během bloku je nutná pro zajištění kontinuity práce se třídou a efektivní navázání na realizovaný program.
- **Využívá aktivní účasti členů skupiny** – do programu jsou zařazovány různé interaktivní metody, jako jsou např. diskuse, výtvarné aktivity, neverbální aktivity, pohybové techniky, nácvik sociálních dovedností, modelové situace a hraní rolí.
- **Reaguje na aktuální potřeby cílové skupiny** – umožňuje flexibilní úpravu programu či tématu na základě aktuální situace ve třídě nebo zájmu žáků.
- **Zohledňuje charakteristiky cílové skupiny** – zachovává věkovou přiměřenost, cílenost a adekvátnost předávaných informací i použitých forem práce, s ohledem na vývojovou úroveň a potřeby žáků.
- **Zohledňuje specifika a potřeby lokality, ve které je realizován** – program je přizpůsobován kontextu konkrétní školy, komunity a prostředí.
- **Nabízí pozitivní alternativy vedoucí ke zdravému způsobu života** – program je veden v pozitivním duchu a podporuje žádoucí formy chování.
- **Usiluje o změnu vnímání rizikového chování** – cílem je snížit jeho vnímání jako běžné nebo společensky přijatelné činnosti a podporovat postoje, které rizikové chování odmítají.
- **Je zaměřen na rozvoj sociálních dovedností potřebných pro každodenní život** – podporuje schopnost čelit vrstevnickému tlaku, rozvíjí asertivitu a dovednost odmítat, zkvalitňuje sociální komunikaci, posiluje schopnost obstát v kolektivu a řešit konfliktní situace sociálně přiměřeným způsobem. Zároveň se zaměřuje na nácvik zvládání emocí a stresových situací, které žáci zažívají v běžném životě.

Prevence je Most k naději

Program školské všeobecné primární prevence

- **Napomáhá rozvoji protektivních (ochranných) faktoru, které lze programem ovlivnit** – zaměřuje se na posilování vnitřních i vnějších zdrojů, které pomáhají předcházet nežádoucímu chování.
- **Nevyužívá neefektivní metody** jako je pouhé předávání informací o následcích rizikového chování, zastrašování, zákazové přístupy, přehánění důsledků, moralizování.